

Kansalaisaloite 1591:

Esitys lainsäädäntötoimiin ryhtymiseksi työeläkeindeksin palauttamisesta palkkatasoindeksiksi eli ansiotasoindeksiksi.

Lakimuutos työeläkeindeksin muuttamiseksi

Nykyinen laki: Työntekijäin eläkelaki 395/2006, 98§ Eläkkeiden indeksitarkastus

”Maksussa oleva eläke tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien indeksillä (työeläkeindeksi), jota laskettaessa **palkkatason muutoksen painokerroin on 0,2 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,8.**”

Esitys lakimuutokseksi, 98§ Eläkkeiden indeksitarkastus

”Maksussa oleva eläke tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien indeksillä (työeläkeindeksi), jota laskettaessa **palkkatason muutoksen painokerroin on 1,0.**”

Lakimuutos vaatii eduskunnan hyväksynnän enemmistö päätöksensä

Kimmo Kiljunen
Suomen Senioriliike ry
Puheenjohtaja

Heikki Ranki
Suomen Senioriliike ry
Hallituksen jäsen

Eeva Kainulainen
Suomen Senioriliike ry
Varapuheenjohtaja

Kerttu Perttilä
Suomen Senioriliike ry
Hallituksen jäsen

Kansalaisaloite palkkatasoindeksin palauttamiseksi työeläkkeisiin

Työeläke on ansiosidonnainen etuus

Sen tehtävä on turvata ansaittu tulotaso eläkeaikana. Työeläkkeen arvon säilyttämiseksi käytettiin alun perin palkkaindeksiä. Vuonna 1995 hyväksyttiin ns. taitettu indeksi, joka on hintapainotteinen, eikä turvaa eläkkeen suhteellista ostovoimaa elintason noustessa.

Eduskunnan päätöksen mukaan tämän ”eläketasoa heikentävän toimenpiteen tavoitteena on työeläkejärjestelmän turvaaminen” (StVM 17/1995). Haluttiin varautua suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymiseen.

Köyhtymiskiirteen ehkäisy

Taitetun indeksin seurauksena eläkkeensaajista on tehty Suomen ainoa tulonsaajaryhmä, joka lakisääteisesti köyhtyy. Tänä päivänä yli 330 000 työeläkeläistä elää EU:n määrittämän köyhyysrajan alla. Vielä suurempi joukko sinnittelee aivan köyhyysrajan pinnassa, ja taitettu indeksi ”upottaa” heitä koko ajan sen alle.

Muutoksen kustannukset

Palkkaindeksin palauttaminen lisäisi eläkemenoa muutoksen ensimmäisenä vuonna 312 miljoonaa euroa, jos reaali-palkat nousevat 1,6 %. Jos palkat eivät nouse eikä talous kasva, palkkaindeksi ei nosta eläkkeitä lainkaan.

Kuluneen 20 vuoden aikana suuret ikäluokat ovat siirtyneet eläkkeelle. Tänä aikana eläkemenot ovat kaksinkertaistuneet, mutta eläkerahastot viisinkertaistuneet. Eläkerahastoista ei ole yhtä vuotta lukuun ottamatta koskaan nettona maksettu eläkkeitä.

Eläketurvakeskuksen ennusteen mukaan 30 vuoden päästä palkkaindeksin kumulatiivinen vaikutus nostaa eläkemenoa nykyrahassa 4,2 miljardia euroa vuodessa. Ennusteen mukaan eläkerahastot olisivat tästä huolimatta reaalisesti nykyistä suuremmat, kun taitettu indeksi kaksinkertaistaisi ne. Sama ennuste arvioi, että palkkatasoindeksi kuitenkin ”söisi” eläkevarat vuoteen 2065 mennessä.

Vuonna 2045 suuret ikäluokat ovat jo poistuneet keskuudestamme, mutta palkkaindeksiä käyttäen eläkevarat olisivat silti nykyistä suuremmat ja nuoremmille sukupolville on jäänyt koko kansallisomaisuus.

Eläkejärjestelmän ennustamisen haasteet

Luotettavia ennusteita ei voi laatia vuosikymmenien päähän, koska luottamusvälit jäävät liian väljiksi johtopäätösten tekemiseen. ETK:n ennusteen suurin heikkous on palkkaindeksin dynaamisten vaikutusten jättäminen huomioimatta. Jos eläkemeno olisi 30 vuoden päässä 7,8 miljardia euroa enemmän, niin laskennallisesti dynaamiset vaikutukset nostaisivat verotuloja 2,6 miljardia, Suomeen luotaisiin 85 000 uutta työpaikkaa ja eläkerahastot karttuisivat 0,82 miljardia lisääntyvistä työeläkemaksuista.

Entä jos työeläkkeet olisivat aina seuranneet ansioita

ETK on tehnyt myös laskelman, mikä kustannusvaikutus palkkaindeksillä olisi, jos se olisi ollut käytössä koko työeläkejärjestelmän historian ajan. Laskelman mukaan eläkerahastojen koko olisi nyt 90 miljardia euroa eikä 180 miljardia, ja työeläkemeno olisi 17 %, eli 4,2 miljardia nykyistä korkeampi. Palkkaindeksi ei siis olisi 40 vuodessa syönyt eläkerahastoja, vaan kolminkertaistanut ne. Ostovoimaa olisi yli 4 miljardia euroa enemmän kotimaisiin työvaltaisiin palveluihin, verotuloja saataisiin 1,3 miljardia lisää ja uusia työpaikkoja lähes 50 000. ETK:n laskelma osoittaa, että taitettu indeksi on ollut tarpeeton eläkejärjestelmän kestävyyskannalta.

Oikeudenmukaisuus

Indeksiuudistuksessa pitää varmistaa jokaisen eläkeläispolven eläketurva, niin nykyisten kuin tulevien. Kukaan ei saa lakisääteisesti köyhtyä eläkkeellä ollessaan. Taitettu indeksi uhkaa tulevaisuudessa viedä nuorilta työpaikat ja kuivattaa myös kansantaloutta. Uudistusta olisi järkevä tarkastella viiden vuoden välein, jotta sen onnistumista voidaan arvioida suhteessa faktoihin, ei ennusteisiin ja oletuksiin.